

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2020/28 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2022/19

Karar Tarihi : 20/7/2022

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Liberal Demokrat Partinin 2019 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI ve İrfan FİDAN'ın katılımlarıyla 4/3/2021 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görülmüştür.

2. Liberal Demokrat Partinin 2019 yılı kesin hesap dosyasında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünen 53 il teşkilatına ait kesin hesap cetvellerinin sunulmadığı tespit edilmiştir.

3. Partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendi kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuluyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkanlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

6. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıtlarda yer almayan gelir ve gider bulunduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

7. Bilgilerin Anayasa Mahkemesine istendiği şekilde verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Bu itibarla Liberal Demokrat Partinin 2019 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesap cetvelinin sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir ve gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmesine,

- Bilgilerin Anayasa Mahkemesine istendiği şekilde verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider gerçekleştirilmesi inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

9. Liberal Demokrat Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2019 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığına hazırlanıp Raportör Ömer DURSUN tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa'nın ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

10. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2019 yılı gelirler toplamının 21.153 TL, önceki yıldan devreden nakit ve banka toplamının 2.709 TL olduğu ve giderleri toplamının 19.718 TL., sonraki yıla devreden nakit ve banka toplamının 4.144 TL olduğu anlaşılmıştır.

11. Partinin 2019 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2019 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

12. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 5.585 TL olup bu tutarın 4.095 TL'si bağış gelirlerinden, 1.490,00 TL'si aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

13. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

14. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 15.568 TL olup bu tutarın tamamı 1.802 TL'si üye giriş aidatlarından, 4.025 TL'si yıllık üye aidatlarından, 4.545 TL'si bağış gelirlerinden, 550 TL'si bayrak ve rozet satış gelirlerinden, 4.039 TL'si Genel Merkez tarafından yapılan yardımlardan, 607 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

15. Parti il örgütlerinin 2019 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

16. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 7.975 TL olup bu tutarın 429 TL'si seyahat, ulaşım ve konaklama giderlerinden, 4.039 TL'si teşkilatlara yapılan yardımlardan, 3.191 TL'si mahkeme dava ve harç giderlerinden, 316,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

17. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

18. Parti il örgütlerinin giderleri toplamı 11.743 TL olup bu tutarın 1.215 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 275 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 407 TL'si haberleşme ve kargo giderlerinden, 4.639 TL'si bayrak ve rozet giderlerinden, 4.291 TL'si propaganda ve örgütlenme giderlerinden, 916 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

19. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

20. Partinin 2019 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Liberal Demokrat Partinin 2019 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2019 yılı kesin hesabında gösterilen 21.153 TL gelir ve 2.709 TL önceki yıldan devreden nakit ve banka toplamı ile 19.718 TL gider ve 4.144 TL sonraki yıla devreden nakit ve banka toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 20/7/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR